

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@vas.bg

НАРОДНО СЪБРАНИЕ на РБ

РХ № ПГ-030-00-75

РЕГУЛИРАНО НА 11.09.2020 г.

Изх. 883

Дата: 11.09.2020 г.

ДО
44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НА ВНИМАНИЕТО НА:
Г-ЖА АННА АЛЕКСАНДРОВА,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ КЪМ 44-ТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РБ

СТ А Н О В И Щ Е

от ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ,
представяван от председателя
адвокат Ралица Негенцова

Относно:

Обединен законопроект, изготвен по реда на чл. 81, ал. 2 от ПОДНС на основата на законопроект за допълнение на Гражданския процесуален кодекс № 054-01-67/10.07.2020 г. и законопроект за изменение на Гражданския процесуален кодекс № 002-01-26/06.07.2020 г.

УВАЖАЕМИ НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

Висшият адвокатски съвет вече е изразил становище пред 44-тото Народно събрание по законопроекти за изменение на Гражданския процесуален кодекс, постъпили в Народното събрание като Законопроект №

002-01-26, внесен от Министерски съвет, и законопроект № 054-01-67, внесен от Валери Симсонов и група народни представители.

Във връзка с обединяването на двата законопроекта от 01.09.2020 г., внесени с входящ номер 053-03-43, както и във връзка с направеното предложение № 054-04-173/08.09.2020 г. от народния представител Христиан Митев, Висшият адвокатски съвет повторно изразява своето становище по предложенията за законодателни изменения в ГПК:

- I. По предложението за създаване на нова разпоредба на чл. 428а ГПК, предоставяща възможност за събиране от съдебен изпълнител на недоказано и непризнато от съд вземане.**

На 22 юли 2020 г. в пленарна зала беше приет на първо четене вносения на 10 юли 2020 с вх. № 054-01-67 от 10.07.2020 год. и подписан от 14 народни представители законопроект за допълнение на Гражданския процесуален кодекс, с който се създава нов чл. 428а, който урежда т.нар. „процедура по доброволно изпълнение“. В параграф първи (сегашен § 11) от предложения Закон за изменение и допълнение на ГПК, вносителите предвиждат създаването на нов член 428а в ГПК, озаглавен „Процедура за доброволно изпълнение“.

На 08.09.2020 г. от народния представител Христиан Митев е направено Предложение вх. № 054-04-173/08.09.2020 г. (постъпило между първо и второ четене на законопроекта), което по същество не променя първоначалната идея на съдебните изпълнители да бъде възложено осъществяване на дейности по събиране на частноправни вземания извънсъдебно.

По време на обсъжданията на законопроекта в Правна комисия на 15 юли 2020 г. Висшият адвокатски съвет изрази своите принципни съображения защо е недопустимо да се възлага на орган, натоварен с публичноправни функции, каквито са съдебни изпълнители, извънсъдебното събиране на частни вземания.

- 1. С проекта недопустимо се възлага на съдебните изпълнители извън публично-правните им функции намеса в частни отношения, с което се нарушават принципите на независимост и безпристрастност**

1.1. Принудителното изпълнение на частни вземания е дейност на държавата, която се възлага по реда на закона на конкретни лица - съдебни изпълнители. Направеното предложение вмениява на съдебните изпълнители

функции по съдействие за доброволно изпълнение, които излизат извън техните публични функции на орган по принудително изпълнение въз основа на строго определен процесуален ред. По силата на измененията съдебните изпълнители ще имат правомощия да оказват въздействие и натиск извън разписаните им в закона правомощия и то по искане на един предполагаем кредитор единствено въз основа на негово твърдение.

Органите, натоварени с публичноправни функции, трябва да бъдат независими и безпристрастни при осъществяване на своите правомощия, като гаранция за тази независимост е невъзможността тези органи да извършват други дейности, които са несъвместими с публичноправните им функции. Поради това нито частните съдебни изпълнители, нито държавните съдебни изпълнители (и въобще всички натоварени с публични функции органи) не могат да бъдат консултанти, адвокати и въобще да извършват дейност в сферата на частно-правните отношения, осъществявайки тази дейност именно като „частни съдебни изпълнители“. Ако приемем за допустимо, че съдебни изпълнители – които държавата е овластила единствено да събират принудително частни и публични вземания, могат да извършват частноправна дейност по извънсъдебно събиране на вземания по възлагане на предполагаем кредитор, по същата логика би следвало да предоставим възможност на съдиите и на прокурорите да дават правни консултации, за да се осуетят възможни бъдещи „правни спорове“, или да предоставим възможност на служителите на МВР да извършват по възлагане от частни субекти охрана или други действия, които така или иначе са задължени да извършват като органи на публичната власт, призвани да осигуряват обществения ред и сигурността на българските граждани.

Абсурдността на подобна теза е очевидна. Не може да бъде независим при осъществяване на публичните му функции орган, който всеки може да наема да му извърши като публичен орган (съдебен изпълнител) частна работа, каквато частна работа е предвижданото несъдебно доброволно събиране на вземания от съдебни изпълнители.

Подобно намеса в частни отношения на публични органи крие опасност от деинституционализиране на органите по принудително изпълнение и косвено компрометира самото принудително изпълнение и изпълнителното производство.

1.2. Висшият адвокатски съвет счита, че предлаганите промени са изключително опасни, тъй като не само посягат на независимостта на органите по принудително изпълнение (не може да бъде независим орган по принудително изпълнение, който извършва други дейности по възлагане от частноправни субекти), но създават и опасни правни привидности.

Обикновеният гражданин, който е „поканен“ от съдебен изпълнител да изпълни доброволно свое задължение, пияма как да предени дали съдебният изпълнител действа в рамките на своята публичноправна функция (да събира принудително вземания), или по частно възлагане от лице, което *претендира* да е кредитор.

Няма как обикновеният гражданин да различи „поканата за доброволно изпълнение“, която слага началото на изпълнителното производство (чл. 428 ГПК), от „поканата за доброволно изпълнение“ по предлагания нов чл. 428а ГПК, която ще бъде „извънпроцесуална“ и „непринудителна“.

Съдебният изпълнител олицетворява държавната власт и упражнява държавна принуда. Самият статут на съдебния изпълнител – като единствения орган, натоварен *принудително да събира вземания*, не допуска същият орган да бъде натоварен от частноправен субект извънсъдебно (т.е. „непринудително“) да събира вземания, респ. да отправя извънсъдебни покани за плащане на вземания по възлагане от частноправни субекти, защото това означава недопустимо в частноправни отношения да се използва публичния статут, който има всеки съдебен изпълнител. Казано иначе недопустимо е в частноправни отношения да се използва публичния статут, който има всеки съдебен изпълнител, защото по този начин държавата недопустимо се намесва в частноправни отношения.

Отделен е въпросът как съдебният изпълнител ще се уверява в това, че дадено лице е кредитор и има вземане в претендирания размер, при положение че е предвидено съдебният изпълнител да отправя „покана за доброволно изпълнение“ именно в качеството си на съдебен изпълнител. Съдебният изпълнител не е връчители на чужди изявления – подобно на нотариуса при връчването на нотариални покани за изпълнение на задължения, а прави изявленията (в случая отправя поканата за плащане) в качеството си на съдебен изпълнител.

Самият факт, че в направеното предложение за законодателно изменение се използва понятието „покана за доброволно изпълнение“, което е идентично с понятието „покана за доброволно изпълнение“, отправяна от съдебния изпълнител до длъжника в началото на изпълнителното производство, е показателен за това, че намерението на законодателя е именно да стимулира длъжника да изпълни несъдебно установеното вземане, като създаде „привидност“ за принуда и принудителност на изпълнението.

2. Предложената в законопроекта процедура по „доброволно изпълнение“, крие редица рискове за правата на предполагаемите длъжници.

За разлика от ясните граници на правомощията на съдебния изпълнител и изрично предвидените възможности за защита на длъжника в изпълнителното производство чрез оспорване действията на съдебния изпълнител, в предлаганата процедура по „извънсъдебно“ събиране, подобни гаранции няма.

Предложената процедура по доброволно изпълнение не съдържа необходимите гаранции за защита на лицата, към които е отправена поканата за плащане. В предложения чл. 428а, ал. 5 законопроектът изисква от съдебния изпълнител да спазва закона, добрите нрави и съответните етични правила, което по никакъв начин не предоставя гаранция за интересите на длъжника, нито конкретни възможности за защита срещу действията на съдебния изпълнител – които действия, бидейки „несъдебни“, не подлежат и на контрол, освен чрез искове за обезщетение за вреди.

Какво би се оказало например, ако едно лице плати след получена покана за извънсъдебно доброволно изпълнение суми, които не дължи и който ще дължи връщане на сумите; съдебният изпълнител, който е отправил поканата и е получил сумите, или мнимият кредитор, на който съдебният изпълнител е превел сумата? Каква е отговорността на съдебния изпълнител, ако отправи покана за плащане на задължение, което очевидно (установимо от външен преглед на представените документи или от самите твърдения в искането) не съществува или е дължимо от друго лице или на друго лице? Законопроектът поставя тези и редица други въпроси, които застрашават правата на всички граждани и правната сигурност като дават статут на „посредник“ в отношенията между частни лица на орган, който принципно е натоварен с публичната функция да привежда в принудително изпълнение властническите актове на държавата.

Тези проблеми са още по-значими, когато се касае за изпълнение, което се осъществява срещу потребители, каквито ще бъдат обичайно масовите адресати на подобни покани.

За да отговори на критиките на Европейската комисия и да осуети наказателна процедура срещу България законодателят предприе промени в ГПК и ЗЗП в края на 2019 г., насочени към повишаване закрилата на потребителите. С промените беше възложено на всички съдилища във всички фази на процеса да следят служебно за неравноправни клаузи в потребителските договори (чл. 7, ал. 3 ГПК), а сега с предлаганите изменения се предвижда намесата на съдебен изпълнител в предсъдебна фаза по събиране на вземане. Наличието на процедура, подобна на предлаганата с чл. 428а ГПК, означава кредиторите с вземания срещу потребители да предпочитат отправянето на извънсъдебни „покани за доброволно

изпълнение“, за да осуетят възможността потребителите да се ползват с гарантираната им от закона засилена защита, която имат във всяко съдебно производство, а потребителят – понеже лесно може да бъде въведен в заблуждение поради незнание и неопитност (и затова се нуждае от засилена закрила), може погрешно да плати суми, които не дължи.

Това би било сериозно отстъпление от постигнатото в сферата на потребителската защита и вероятно основание за нова наказателна процедура срещу страната.

3. Законопроектът противоречи и на Конституцията.

Законопроектът противоречи на чл. 56 от Конституцията, според който гражданин има право на защита, когато са нарушени или застрашени неговите права или законни интереси, както и на чл. 117 от Конституцията, според който съдебната власт защитава правата и законните интереси на гражданите и юридическите лица. Предложената процедура за доброволно изпълнение предвижда намеса на съдебен изпълнител, т.е. орган, натоварен с властнически правомощия, в отношенията между кредитор и длъжник, без наличието на задължението да бъде установен с надлежно изпълнително основание, и без наличие на гаранции и средства за правна защита на длъжника.

Също така, законопроектът противоречи на принципа за равенство между страните (чл. 9 ГПК), тъй като дава възможност на кредитора да се възползва от намесата на съдебен изпълнител срещу длъжника без неговото вземане да е установено по съдебен ред, както и на принципа за установяване на истината (чл. 10 ГПК), тъй като предложената процедура ще се задейства без нито съдът, нито съдебният изпълнител да имат правомощие и задължение за преценка на основателността на твърдяното от кредитора вземане.

От анализа на направеното предложение става ясно, че всички аргументи в подкрепа на законопроекта за въвеждане на чл. 428а ГПК, че чрез него ще се „подобри“ и „ускори“ удовлетворяването на кредиторите, съответно че ще „опрости“ производството по събиране на вземанията и ще се облекчи положението на длъжника като му се спестят разноски, са абсолютно несъстоятелни. Предлаганият механизъм за „несъдебно“ доброволно събиране на вземания от орган, който е натоварен да събира принудително съдебно установени вземания, е много по-опасен за правния ред, предвид очертаните по-горе недостатъци и множество рискове за длъжниците.

II. По предложението за промени в ГПК, свързани с въвеждането на правно-техническият способ „видеоконференция“ при разглеждане на граждански, административни и наказателни дела (чрез промени през преходни и заключителни разпоредби, респективно в АПК и НПК), Висшият адвокатски съвет счита следното.

Информационните технологии претърпяха бурно развитие през последните години. В сферата на комуникациите между хората двустранните видео контакти и многостранните видеоконференции започнаха да се използват изключително често. Разликата между присъственото (физическото) и виртуалното общуване става все по-малка. Тези процеси не можеше да не засегнат и правораздаването. Още през 2008 г. Съветът на министрите на правосъдието на страните от Европейския съюз одобри план за периода 2009 – 2013 г., насочен към опростяване и насърчаване на комуникациите между съдебните органи на държавите-членки, включително и чрез използване на видеоконференция като ефективно средство за улесняване на събирането на доказателства.

Българското законодателство отговори на модерните тенденции като допусна чрез провеждане на видеоконференция или телефонна конференция да се оказва или съответно – да се изисква международна правна помощ по наказателни дела при разпити на свидетели, вещи лица и обвиняеми (чл. 474 НПК). Освен като форма на сътрудничество между съдебните органи на различни държави, през 2010 г. възможността за видеоконференция беше въведена и в рамките на страната при разпит на свидетели, които не могат да се явят в съдебно заседание по обективни причини (чл.139, ал. 8 НПК), малолетни или непълнолетни свидетели (чл. 140, ал. 5 НПК) и свидетели с тайна самоличност (чл. 141, ал. 1 НПК).

Извършените нормативни промени обаче се оказаха недостатъчни. Съдебните и административните органи, ангажирани в процеса на правораздаване, са под натиска на нарастваща натовареност с многобройни усложнени процедури. При това, опасността от неразумна продължителност на делата и прекомерно увеличаване на разходите за разглеждането им в пълна степен се отнася не само за наказателните, а и за гражданските, търговските и административните производства. Видеоконференцията е способ за рационализиране на правораздавателната дейност в интерес на обществото. Досегашната практика е доказала нейната полезност и ефективност. Затова законодателната инициатива да бъде разширено

приложното ѝ поле следва да бъде подкрепена, но тази подкрепа не може да бъде безусловна.

Висшият адвокатски съвет е на мнение, че видеоконферентното провеждане на съдебни заседания по реда на ГПК и събирането на доказателства чрез видеоконферентна връзка може да бъде осъществявано само при наличието на изрично съгласие на страните за провеждането им то този ред. Доколкото видеоконферентното осъществяване на съдопроизводствени действия е алтернатива на присъствените съдебни заседания, а основен принцип на процеса е непосредствеността, то на страните не може да бъде натрапено нито провеждане на съдебни заседания, нито събиране на доказателства чрез видеоконферентна връзка.

Основна ценност на съвременния процес е неговата публичност, с която се създава гаранция за справедлив процес. При положение, че видеоконференцията е алтернатива на присъствените заседания, които са публични, провеждането на заседания чрез видеоконференции трябва да гарантира публичността чрез създаване на възможност за пряко следене на провеждането на заседанието чрез видеоконференция от всички, които желаят това. Затова в законопроекта следва изрично да се предвиди, че провежданите чрез видеоконференция съдебни заседания се излъчват и са достъпни за потребители (публика) на сайта на съответния съд, за да се гарантира спазване на принципа на публичност.

Поначало намираме за правилен избрания подход процесуалните закони да съдържат определение на понятието „видеоконференция“. Това е необходимо и полезно за правоприлагащите органи. Определението по § 1 на Допълнителната разпоредба към ЗИДГПК, съответно – по т. 8 от Допълнителната разпоредба към АПК, е формулирано прецизно и е съответно на утвърденото в международните актове. За по-голяма категоричност и яснота е препоръчително да бъде пренесено и в НПК, вместо да се разчита на точното прилагане на правилата за тълкуване по чл. 46 от Закона за нормативните актове, включително и чрез използване на способа на аналогията. Така пропускът, допуснат при първоначалното въвеждане на видеоконференцията в наказателния процес (ДВ, бр. 32 от 2010 г.) ще бъде отстранен.

Използването на видеоконференция поначало е съвместимо с основните начала на публичност и непосредственост, утвърдени в процесуалните закони. Практиката на Съда по човешките права (ЕСПЧ) също сочи, че при правилно и прецизно прилагане на посочения правнотехнически способ за събиране на доказателства, тезата за нарушаване на изискванията на справедливия процес по чл. 6 от Конвенцията за защита на

правата на човешка и основните свободи (ЕКПЧ) би се оказала неоснователна (вж. решенията Виола срещу Италия от 5.10.2006 г. по дело № 45106/04 и Загария срещу Италия от 27.11.2007 г. по дело № 58295/00). Все пак, отклонението от класическия процес на физическо присъствие на всички участници в съдебната зала чрез частично въвеждане на виртуална комуникация помежду им съдържа редица сериозни рискове. Затова идеята за установяване на регламент на условията, които дават основание за прилагане на видеоконференция, трябва да бъде категорично и безусловно подкрепена. Висшият адвокатски съвет обаче счита, че реализацията ѝ не е достатъчно сполучлива.

Висшият адвокатски съвет намира, че разпоредбите на ал. 2 и 3 от предложения нов чл. 156а ГПК са неясни и противоречиви.

Първо, не е оправдано предпоставките за разпит на свидетел и обяснения на страна да са различни от предпоставките за изслушване на вещо лице.

Второ, трудно може да се изведе неоспоримо заключение за точното съдържание на понятието „други обективни обстоятелства“, използвано и в двете разпоредби. Затова предлагаме въпросът за допускането на видеоконференцията от органа, който ръководи съответната процедура, да се реши общо на основата на няколко ясно посочени критерия, а именно: а) наличие на опасност за своевременното приключване на делото в разумен срок; б) прекомерно увеличаване на деловодните разходи (ще се вземат предвид и транспортните разходи за страни, свидетели и вещи лица, които по обективни причини се намират трайно извън съдебния район, в който се провежда производството); в) реално съществуващ риск за обществената сигурност, обществения ред или общественото здраве (ще се обхванат и случаите на разпространяване на остро заразно заболяване под формата на пандемия); г) застрашаване на живота и здравето на участник в провежданата процедура; и д) опасност за психическото развитие на лице в детска възраст. В никакъв случай не трябва да се допусне самоцелно, безсмислено и неоправдано прилагане на видеоконференция, което само по себе си изисква сериозни усилия за преодоляване на редица опасности за справедливия процес, включително и за обезпечаване на такива утвърдени процесуални принципи като публичността и непосредствеността на съдебното производство.

Висшият адвокатски съвет също така намира, че съдът не може служебно да наложи на страна по гражданско дело да даде обяснения чрез видеоконференция. В диспозитивния граждански процес това е допустимо само след като съответната страна даде своето съгласие. В тази насока се

налагат корекции в текста на ал. 2 на предложения нов чл. 156а ГПК. Същото е валидно и за съдържанието на предложената нова ал. 3 в чл. 171 АПК.

Очевиден недостатък на законопроекта е още това, че материално-правните условия за прилагане на видеоконференция не са обобщени в общо принципино правило отделно в АПК и отделно в НПК. Според нас въпросът трябва да бъде решен чрез въвеждане на сходни разпоредби в трите кодекса, а не само в ГПК, както са подходили авторите на законопроекта.

Според ал. 4 на предложения нов чл. 156а ГПК изявленията на страни, свидетели или вещи лица по видеоконферентна връзка може да се дадат само от най-близкия до тяхното местонахождение районен съд или от място за лишаване от свобода. Поставя се въпросът дали това не може да стане и от друго място (например от дома на болен на легло свидетел или от работното място на експерта), стига да се осигурени всички технически и правни гаранции за достоверност и сигурност.

Недоумение предизвиква предложеното допълнение в чл. 135, ал. 1 ГПК, което според нас неоснователно свързва използването на видеоконференция с промяна на мястото на провеждане на съдебното заседание по решение на съда. При видеоконференцията съдебното заседание не се измества от сградата на съда, който разглежда делото, а само отделни устни изявления на страни, свидетели и вещи лица стават достояние на намиранците се в съдебната зала участници в процеса чрез виртуална връзка помежду им. Съдът наистина може да изпесе съдебно заседание извън съдебната сграда (например в дома на тежко болен свидетел за провеждане на неговия разпит), но това само по себе си не означава използване на видеоконферентна връзка.

Представеният за обсъждане законопроект не отчита особеностите на наказателното производство, при което, за разлика от гражданския и административния процес, служебното начало е много по-силно застъпено, а от друга – съществуват специални изисквания по отношение на правото на защита на обвиняемия, които произтичат както от Конституцията, така и от задължителните за страната международни договори. Както сме посочили по-горе, промените в НПК не предвиждат разпоредба, която да определя общите предпоставки за прилагане на видеоконференция в наказателния процес. Недостатък на предложената уредба е и липсата на разпоредба, която ясно и недвусмислено да постанови, че използването на видеоконференция като средство за комуникация между участниците в процеса е допустимо по изключение, при това само в изрично посочените в кодекса случаи.

Висшият адвокатски съвет констатира в други слабости на предложените промени в НПК.

Първо, категорично се противопоставяме на въвеждането на ново изречение трето в чл. 65, ал. 3 НПК, което открива възможността обвиняемият противно на волята си да участва дистанционно в такова изключително важно за неговите интереси производство, каквото е откритото съдебно производство по контрол върху мярката за неотклонение „задържане под стража“. Предложеното законодателно решение не намира никаква опора в интересите на правосъдието, защото не може да бъде оправдано с прекомерно увеличаване на деловодните разноски, включително и разходите по транспортиране от мястото за лишаване от свобода, с опасността от излизане извън разумните времеви граници за разглеждане на делото или със съображения за сигурност. В твърде рядката хипотеза, когато обвиняемият поради болест или инвалидност не може да се придвижва, а същевременно държи да бъде изслушан лично от съда, няма пречка съдебното заседание да бъде пренесено в мястото за лишаване от свобода, което по принцип трябва да се намира в същия съдебен район. Участието на обвиняемия чрез видеоконферентна връзка на практика го лишава от ефективна правна помощ и от правото на лична защита. Това е така, защото отпада възможността за конфиденциални контакти с адвоката – защитник, който се намира в съдебната зала, както и възможността за достъп до доказателствените материали, включително и онези от тях, които се представят в съдебната зала. **По аналогични съображения възразяваме и срещу предложеното изменение на чл. 439, ал. 4 НПК.**

Второ, предложената нова ал. 4 в чл. 142 НПК е неуместна, защото създава впечатление, че само по себе си незнанието на българския език от свидетеля съставлява достатъчно основание за да бъде разпитан чрез видсоконференция, дори и когато не се намира в положение на риск и е лесно достъпен за разследващия орган. Вероятно идеята на авторите на законопроекта е друга – не свидетелят да не присъства физически при провеждането на процесуално-следственото действия, а преводът да се извършва чрез видеоконферентна връзка с отсъстващия от мястото на провеждане на разпита преводач (поне това личи от мотивите към законопроекта). Предвижданото изменение обаче не води до такъв резултат.

Трето, прилагането на видеоконференция при очна ставка е несъвместимо със същината на процесуално-следственото действие. Както по своето наименование, така и по поставената цел и предписания начин на осъществяване, очната ставка изисква физическа, а не виртуална

конфронтация между даващите противоречива информация лица. Органът, който я провежда, може да направи изводите си за достоверност на казаното не толкова на основата на формално-логическото съпоставяне на даваните обяснения и показания, нещо което може да стори и без да провежда очна ставка, колкото на основата на обективно изразените психологически и физически реакции на участниците, включително и т.нар. „език на тялото“.

Четвърто, със законопроекта се предлага създаването на нова ал. 8 в чл. 171 НПК, която допуска използването на видеоконференция при разпознаването на лица и предмети. Разпоредбата е редактирана пестеливо, поради което не решава проблемите, които биха възникнали в практиката. При всяко положение разпознаването като способ на доказването започва с разпит на разпознаващия, който би могъл да бъде както обвиняем, така и свидетел (чл. 170 във вр. с чл. 169 НПК). Следователно процесуално-следственото действие може да бъде осъществено само когато законът изрично допуска лицето, което разпознава, да бъде разпитано чрез видеоконференция. Това означава, че обвиняемият не може да разпознава чрез видеоконференция, освен когато се намира извън пределите на страната, предварително е дал съгласието си да участва в разпознаването и това няма да попречи на разкриването на обективната истина (чл. 138, ал. 7 НПК). Разпознаване от свидетел ще е допустимо, само ако свидетелят се намира извън страната или се намира в страната, но се пуждае от специална защита (чл. 139, ал. 7 и 10, чл. 140, ал. 5 и чл. 141, ал. 3 и 4 НПК). Освен това законът трябва ясно да установи, че в случай на разпознаване чрез видеоконференция на досъдебното производство посмните лица се намират при органа, под чието ръководство се провежда процесуалното действие, а не при разпознаващия. Поначало ползата от виртуалното разпознаване, което с оглед на особеностите на неговото провеждане може да бъде оспорено и ця редица допълнителни основания, е твърде съмнителна и несигурна.

В заключение, Висшият адвокатски съвет подкрепя идеите и целите на представения законопроект, които са насочени към модернизирание на процесуалното законодателство, но счита, че са необходими сериозни усилия за синхронизиране с принципите на справедливия процес. Не по-малко важно е да се има предвид, че **видеоконференцията е алтернатива на редовното лично провеждане на процеса и заради основополагащите принципи на непосредственост и публичност, част от правото на справедлив съдебен процес, е изключително важно да се гарантира възможност за достъп на широката публика до процеса, а това е възможно чрез онлайн достъп. Следва да бъде осигурена възможност за отдалечен достъп до процеса онлайн и така да се гарантира публичността на процеса.**

Готови сме да окажем експертна помощ за внасяне на необходимите допълнения, както и за усъвършенстване и прецизиране на предлаганите разпоредби.

УВАЖАЕМИ НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

В заключение, Висшият адвокатски съвет счита, че обединеният законопроект, в частта за допълнение на Гражданския процесуален кодекс, с който се създава нова разпоредба на чл. 428а, следва да бъде категорично отхвърлен на второ четене. Тази разпоредба противоречи на принципите на изпълнителното производство, заложенни в Гражданския процесуален кодекс, застрашава правата и законните интереси на гражданите и е необоснована.

По отношение на въвеждането на възможността за „видеоконференция“ част от предложените разпоредби следва да бъдат прецизирани, но най-важно е да бъдат предвидени конкретни правила, които да гарантират принципите на публичност и непосредственост.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

РАЛИЦА НЕВЕНЦОВА

